

BISERIC'A si SCÓL'A

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economică.

Iese odata în seara săptămână: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI: Pentru Austro-Ungaria pe anu . . 5 fl.—cr. " " " " $\frac{1}{2}$ anu 2 fl.50er. Pentru Romani'a si strainetate pe anu 14 fr. " " " " " pe $\frac{1}{2}$ a. 7 fr.	PRETIULU INSERTIUNILORU: Pentru publicatiunile de trei ori ce contineau cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.	Corespondentiele se se adreseze la Redactiunea dela „Biserica si Scola.“ E banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.“
---	--	--

In Duminec'a Rosalielor.

„Eu sum lumin'a lumei, celce mi-
urméza mie nu va umblá in-
tru intunerecu, ci va avé lu-
min'a vietii.“

Loan cap 7, v. 27

Darui mare este omului viéti'a.

Intru a trăi și a folosi bine acestu scumpu talentu se concentréza, seau celu putien ar trebuí să se concentreze, tâta dorintiele și aspiratiunile, omenesci.

Si toti traimus pana cand scrisim ne este, ca se
traim. Toti ne folosim de acestia scumpii talanti.

Starea nostra actuală înse, carea nu este altceva, decât rezultatul modului, cum ne folosim noi de acestu prețiosu dar, nu ne mulțimesc.

Omulu nemultiemitu cu sene detorintia are inse a-se intrebá, ca propriaminte de unde i-vine acésta nemultiemire. Si fiend serbatorile timpulu celu mai acomodatul pentru astfeliu de meditatiuni, este unu lucru de neaperata trebuintia, ca in aceste sante serbatori se ne ispitimu atât unulu câte unulu cât si toti la olalta despre cele ce astadi ne facu durere si nemultiemire.

Viéti'a nóstra pamentésca nu este scopu, ci este numai unu mijlocu, si adeca unu mijlocu, datu noue, cá se ajungemu scopulu celu mare alu vietii: perfectinea, si prin acést'a fericirea eterna. Nu potem dobandí acésta eterna fericire pana cand viiàmu pre acestu pamentu. Datu ne este inse, cá se potem avé, si se potem ajunge prin propriile nóstre fapte si aici pre pamentu o indestulire cu starea nóstra si o multie- mire cu resultatele, obtiennute prin viétia.

Ei bine, asia sunt astazi impreguriile, de nu suntem si poteca nici nu potem fi multiemiti.

Nu ne pôte nici decât cuprinde mirarea de acăsta stare.

Ómeni suntem si noi, si nemultiemirea este unu feliu de sociu alu omului, carea nu se desparte de densulu dela nascere pana la mórté. Vor fi inse altii, pre cari in urm'a unei sorti mai norocóse, seau in urm'a unoru condiitiuni mai bune de viétila iii-vedem

mai dispusi decât noi, de a fi multiemiti cu starea, în carea se găsesem.

Si asia este facutu omulu, că se nu se semtă bine, cand vede, ca semenii sei se gasescu într'o stare mai buna, decât densulu. Astfeliu nemultiemirea noastră potece la multi chiar în urmă acestei impreguiărări se potențiează. Si nici acăsta potențiară nu ne ar fi spre stricatiune, daca am scăi, se năe folosim de dens'a, pentruca numultiemirea duce de regula pre totu omulu consciu de sene numai la progresu, la inaintare pre totă terenele.

Tóta viéti'a nóstra nu este altcev'a decat o
lupta continua cu greutătile si pedecele, ce ni-se punu
in cale cu seau fara voi'a nóstra in mersulu spre
perfectiune.

Sunt multi factorii, de cari cu succesu se poate servi omului în această luptă. Din acești mulți, 3 sunt cu deosebire factorii de capetenia, și anume: o munca productiva, condusa de o minte luminata, o inimă desvoltata în serviciul causei, pentru carea luptăm, și perseveranța de a ne folosi de aceste doue între totale impreguriările în serviciul scopului, ce urmărim prin viață.

Daca ne vom intrebá si ne vom esaminá, incât dispunem noi de acesti factori, vom aflá, ca dă mun-cimur si noi credintosii bisericei, muncesce poporului, muncesce inteligintia nostra, ér bunatatea inimei po-porului romanu este mai presus de orice indoiéla. A-venim inse si in ceeace privesce factorulu primu si in ceeace privesce pre alu doilea câte unu cusuru, carele micu pote se ne apara, dar faptu este, ca ne face multe pernlessitati.

Muncesce poporulu nostru, dar impregiurările vietii nóstre trecute, cand adeca nu eram siguri de resultatele obtienende prin munca, ne-au lasatu de moscenire unu feliu de usiurintia in lucru, carea de multe ori ne face, ca munc'a nóstra se nu fia destul de intensiva. Ne apucămu de multe, si adesea se intempla că se-le facem numai de iumetate. Nu ne po-

tem dă totdeun'a seama, ca nu este destulu de bunu lucru facutu astfelii, si nu avem destula prevedere, ca unu astfelii de lucru nu ne aduce nici in a diecea parte folosulu de care avem trebuintia si pre carele cu mai multa ingrijire si pre langa o munca intensiva l'am poté obtinené.

Poporulu nostru este apoi unu soiu de ómeni cu inima buna catra tóta lumea. Se pare inse, ca de multe ori i-lipsesce acésta inima chiar facia de sene. Nu este totdeun'a romanulu destulu de bunu facia de sene si facia de ai sei. Lu-vedi adeca de multe ori pornindu pre cài contrarie intereselor sale private si comune si sfersitulu este, ca mergendu pre aceste cài adesea se trediesce, ca si-a perduto timpulu si puterile in lucruri, cari mai multu i-au stricatu, de cât i-au folositu.

Aceste defecte provin cu deosebire din o impregjurare, ce se vede adesea in faptele nóstre, si anume, ca nu suntem cu destula perseverantia in lupta spre scopulu, ce-lu urmarim prin viétia. Se gasește pré multe lucruri, pré multe ispite, cari ne facu se aparemu in faci'a lumei critice lipsiti de acésta perseverantia. Si nu ne pote cuprinde mirare de acésta stare a lucrurilor. Asia ne-a fost traiulu in trecutu, in dreptatu numai de a conservá ceea ce am avutu. Astadi s'a schimbatu situatiunea. Am intrat si noi multi, putien intr'o perioada de desvoltare, ér o desvoltare spornica nu esista acolo, unde nu gasesci destula perseverantia. Si naturalu lucru este, ca fara acésta perseverantia si ceeace ne succede, ne succede numai pre jumetate, ér astfelii de succese nesuccese nu potu produce in noi multiemire.

* * *

Serbatorim u astadi diu'a cea mare, in carea prémarita minune au vediutu tóte neamurile in cetatea lui David, cand Duchulu santu s'a pogorîtu preste apostoli in limbi de focu, si cand armati cu putere de sus au inceputu a propovedui adeverurile evangelii lui Christos la tóte neamurile.

Precum „prémarita minune“ au fost evenimentul pogorîrei Spiritului santu preste apostoli: tocmai asia prin minune s'a schimbatu starea psichica a apostolilor si inspirati de Duchulu santu ii-vedem propovedindu cuventul lui Ddieu la tóte neamurile cu o perseverantia si abnegatiune pana la mórte.

Ei bine, nu fara unu scopu mare serbatorim u noi acestu insemnatu evenimentu in viéti'a crestinatàii. Scopulu, pentru care biseric'a a instituitu acésta serbatore, este, cá ocasiune se avem se ne inspiràmu si noi de Duchulu santu, carele dupa cuventul celu vecinicu alu Domnului petrece cu noi pana la sfersitulu veacului, si pentruca ocasiune se avem de a luá „duchulu intieleptiunei, duchulu intielegerii, duchulu temerii de Ddieu“ si apoi armati cu acestu duchu se realizàmu fapte frumóse, fapte demne de urmaritori ai apostolilor si membri ai bisericei lui Christos.

Nu mai vedem astadi pre Spiritulu santu pogorîndu-se preste ómeni „cá si o suflare de ventu ce vine repede.“ Lu-vedem inse, si-lu potem vedé si astadi cu ochii credintiei pogorîndu-se in inimile nóstre prin mijlocul rugatiunei si cu ajutoriulu faptelor ce le pretinde dela noi crestinismulu si crestinatatea nostra.

Doctrin'a evangeliei ne luminéza mintea, buntatea lui Ddieu, aretata intr'unu modu atât de chiaru in evangelia ne incaldisce inim'a, ér Mangaiorulu Duchu, carele cu noi petrece pana la sfersitulu veacului ne inspira tari'a si perseveranti'a de a pretempiná cu succesu tóte greutàtile si multele ispite ale vietii.

Éta aci cuprinsa tóta art'a cea mare de a trai in lume !

* * *

Seclii multi au trecutu, de cand poporulu romanu cunoscé bogati'a cea nemarginita, ce este depusa in evangelia. Timpulu a voit u inse cá romanulu in decursu de atâta'a secli se primésca aceste invetituri cá slabanogulu din evangelia turburarea apei. „Omu nu a avutu, carele se-lu baga in scaldatòria.“ Acestu omu: scól'a si unu clerus luminat u lipsit in trecutu. Timpulu si impregiuràile schimbându-se in jumetatea a dou'a a seculului nostru Domnulu ne-a disu si noue cá odinióra slabanogului: „Ia-ti patulu teu si umbla.“ Am ascultat de acestu glasu dumnedieescu, ne-am facutu scóle, si sacrificie am adusu pentru a ne creá unu clerus mai luminat; dar n'am facutu nici pre departe in ceeace privesce aceste doue conditiuni de cultura si progresu sporiulu trebuintiosu si progresulu dorit, pentruca intregu neamulu nostru ferit u se fia de a umblá intru intunerecu.

Si n'am facutu acést'a, pentruca adesea ne-a lipsit perseverantia de a pretempiná greutàtile si a invinge ispitele, ce au venit u asupr'a nostra.

Suntem abia la inceputu in mersulu nostru culturalu, avem multe trebuintie. Tóte acestea le vom poté pretempiná, daca cu ochii credintiei ne vom apropiá de Domnulu si ne vom insusí lumin'a vietii. „Veniti deci cu totii astadi se luàmu Duchu santu, duchulu intieleptiunei, duchulu intielegerii, duchulu temerii de Ddieu,“ cá armati cu acestu duchu se pasim u mai multa sigurantia si succesu in calea nostra culturala, — pentru cá armati cu acestu duchu tóte cele ce le dorim u se ni-se adaoge noue.

* * *

In lume omulu valoréza numai atât'a cât valoréza faptele lui, cari nedespartite sunt si remanu de densulu; ér istori'a ne aréta ca nici in viéti'a poporilor nu se are lucru altcum. Popórele se desvòltă, si popórele apunu, dupre cum prin faptele loru sciu adeca apretiu seau nu mersulu loru de desvoltare culturala. Acést'a este busol'a, dupre care istoriculu poté combina si conchide cu sigurantia asupr'a viitorului ori-carui poporu.

Suntem si noi unu poporu, o biserica, carea nu voimă alt'a, decât viétila prin lumin'a si moral'a evangeliu, si totu ceeace am facutu dela intrarea nostra in viétila constitutionala, a fost indreptat numai spre acésta tienta, carea nu este alt'a, decât scopulu celu vecinie alu bisericiei: progresulu, inaintarea binelui si prin punerea in practica a adeverurilor evangeliei lui Christos. Si daca in acésta tendentia a nostra se voru fi intemplatu casuri, că instreinati de multele ispite ale vietii se ne lipsesca perseverantia si energi'a intru realisarea mai cu succesu a binelui, pre carele lu-dorim, — se nu perdemu din vedere, ca precum individulu consciu de sene capace este, daca voiesce a indreptá tote gresielele, ce le observéza la sene: tocma asia in stare sunt si popórele a-se emancipá de tote necazurile atunci, cand insufletite voru fi de a trai că atari, si prin viétila loru a indulci si a face mai usiora viétila ómeniloru, cari facu parte dintrensele.

Si noue acésta insufletire nu ne lipsesce, ba potem constata, ca am apucatu pre o cale buna, in carea am potutu si dilnicu potem vedé manifestandu-se acésta insufletire. Nu este inse destul de inchegata acésta insufletire, că se produca si realizeze binele in mesura mai mare, decât ceeace se face.

Chiagulu inse, de carele vorbim, astazi nu mai este streinu de societatea nostra. Resultatele, obtinute pana acum mici, mari cum sunt, si mai cu seama credinti'a ca toti ceice facu binele, ajutorati sunt in acésta cale a loru de Isvorulu a totu binele, Carele viétila vecinica a voitu se avemu atunci, cand ne-a daruitu acésta viétila de siguru ne voru intari.

Deci traindu se traimu astfeliu că prin traiulu nostru unu gandu si o inima se fia intréga biseric'a viia intru realisarea binelui si printrensulu intru asigurarea unei adeverate vietii, că Duchulu Domnului sè se reverse totu mai multu asupra nostra !

Music'a.

— O privire fugitiva asupr'a acestui ram al beleartelor. —

Me simt fericit in momentul acest'a, când mi se da ocasiune, că intre marginile poterilor mele sè dic si eu un cuvînt in acésta materia, — cu atât mai vîrtoos, cu cât acest ram al sciintielor asia dicend, music'a, ajungînd in secul present — in secul luminelor, acusi la culmea perfectiunei sale: impune datori'a sacra fie-carui om, care voiesce sè fie folositoriu societății in care se misica, — sè o studieze, sè si-o asocieze.

Când 'mi permit deci sè fac o privire fugitiva asupr'a acestui ram al artelor frumose, 'mi permit totodata a vi cere indulgint'a.

* * *
Music'a, acest termin technic este derivat din grecescul „μουσική“ si i-s'a dat atâtea definitiuni, s'a scris atât a despre efectele, mijlocele si insemnatatea

ei, incât cu greu s'ar potè gasi o definitiune care se inpace tote parerile. Unii nu o considera decât efep-tuitoreea, provocatorea unei sguduituri nervoșe, neavînd alt sens decât acela ce pacientul, adeca acel ce o asulta i acordéza.

Distinsul nostru componist bisericesc Gavril Măsicescu dice: „Music'a este representarea idealului prin mijlocele proprii organului căruia se adresă, său music'a este art'a si sciinti'a sunetelor.“

Music'a deci este art'a de a reprezentă idealul, este art'a de a exprimă sentimentele prin tonuri, este art'a care ni exprima insi-ne propriele noastre sentimente, pasiunile noastre si intrég'a noastră viétila. Ea este limb'a inimei, inmormântare inimile, dar le intaresce totodata. Si deca ne vom intrebă din ce consta ea? — atunci vom respunde pre scurt: din sunete numai, cari se produc său de catra voci omenesci, său de catra un instrument prin mijlocirea omului.

Să ne intrebam inse, ce insemnatate are music'a in lume, in viétila omenimii si 'n special in viétila sociala? O intrebare acésta, care ar tinde barbatilor celebri un obiect cu mult mai greu de rezolvit, decât să se poată occupa de densul in intreg cuprinsul seu.

Ponderositatea musicii este necontestabila si totu-si unii incep a-si redică vocile contră ei, incep a o defaimă sustinând opiniunea individuală a unor pessimisti, cumcă music'a distrugă, corumpă societățile. Acést'a afirmatiune inse rămâne pentru totdeaun'a manca si nemotivata.

Celebrul psycholog Herbart in oper'a sa despre artele frumose dice: „unde nu infloresc artele, acolo domnesce duritatea si simplicitatea“ si noi am puté să aplicam dicerea acést'a in special numai la musica fara temere de a fi contradisi, si să dicem: „unde nu infloresc music'a acolo domnesce duritatea, simplicitatea si necultur'a.“

Cumca music'a promovează cultur'a si civilisatiunea, cumca escita in om dorinti'a de libertate, cumca ne indemna se inbratiosiem sublimitatea creaturiei divine, cumca desvoltă in om gustul estetic si cumca lumină spiritul, polecesc sufletul, — aceste tote sunt recunoscute si sustinute de o lume intréga.

Platone a considerat artele si mai cu séma music'a intre primele obiecte ale instructiunei. Cultur'a intelectuala cuprindea music'a si scolarii la al 13-lea an incepeau deja instructiunea musicala pe lyra si apoi urmău celelalte studii precum: aritmetic'a, geometria, economia, astronomia, filosofia s. c. l., — er marele legislator Solone a stabilit legi dupa cari studierea musicii era obligatorie pentru fiecare cetățean, ca un'a ce contribue la cultur'a si nobilitarea spiritului.

Din Sant'a Scriptura vedem ca profetii intrebuintau music'a la destuptarea spiritului pentru a profeti.

David prin musica a imblândit turbarea lui Saul.

E destul sè mai amintim pre nemuritorul Rouget de L'isle, autorul cântecului atât de cunoscut si

placut lumei „Marseillaise,” si insemnatatea musiciei este dovedita. Efectul ce a produs acest cântec in ini-mele setose de libertate ale francesilor remane, scris pentru eternitate pre paginile istoriei. Poporul cântând marseillais'a ataca palatul Regilor si Dumouriez cu ajutorul ei invinge la Iemmapes, poporul se elibera si republic'a e proclamata.

Si óre music'a nu o gasim in tóte partile? O gasim atât la solenitatile vesele cát si la cele funerale, o afiam in coliba si o afiam in palat, o afiam la nascere, la móre si la tóte ceremoniile si serbarele de ori ce specie, — pentru că music'a e universală si fara ea nu potem trái. Cu un cuvén potem dice: omul se nasce si móre cu music'a.

Urmează sè ne intrebam de originea artelor frumóse si respective de originea musiciei.

Originea musiciei se reduce la timpurile cele mai vechi. Ea nu este o inventiune a timpului mai nou, ci originea ei datează din secoli si potem dice, s'a nascut deodata cu omul.

Grecii si popórele antice sustineau, că dieii ar fi impartasit omenimei cunosciintia despre art'a musiciei, dar in timpurile mai noue s'a constatat, cumca natur'a instăsi este un impartasitoriu, un orchestră, un maestru al musiciei, caci in natura vedem reprezentate tóte elementele musiciei. Astfel sunt cântările melodiose ale paserilor, siueratul frundierelor si al arborilor, murmurul apelor / curgetóre si flueratul v nturilor.

Vedem deci, că natur'a este inventatorul ei si ómenii sunt numai aceia, carii au imprumutat dela ea si o au imitat.

Éta de ese inelu ce ne spune un scriitor despre originea musiciei si adeca a lirei: „Nilul, varsându-se dupa obiceiu preste tóta partea Egiptului, a lasat pre suprafata pam ntului o multime de viet t ri, intre cari erau si br sce tiest se; retrag ndu-se ap a vietaile remane pre uscat — au murit. Usc ndu-se acestea de ars ti a s relui ”a remas pre corpul lor nimic dec t nervii si an ci sf rcuri uscate. Mercuriu plimb ndu-se, din intem rie a calcat pre corpul uscat al unei astfel de br sce, si a fost asia de surprins de sunetele ce a lăsat acel corp, inc t ideia despre o lira i-s'a si representat in fantasi'a s'a. Si asia int i'a lira facuta de el a avut form'a br scei tiest se, er' cordile au fost din nervii uscati ai animalelor.

Din aceste deci ne potem convinge că insasi natur'a s'a ingrijit de a procur  omenimei mijloce pentru inventarea sunetelor si a instrumentelor musicali.

C nd c p ut er a poesi'a in carea poetul 'si dec nt  sentim nte sale. De o vechime cu poesi'a este si cantarea, caci nu ne potem inchipi  un poet care se-si dec nt  sentim nte sale de bucurie ori de durere numai recitativ. In modul acest'a s'a reprezentat c ntarea si paralel cu d ns'a si cantarea instrumentală.

 menii primi erau indestuliti cu o musica mai putien armoniosa, conform imprejur rilor lor primitive.

Li er a satisfacet re o musica constat tre din c ntec si cantare, — inse menii s'u cultivat treptat, cu timpul s'u inmultit si cu ei totodata si dorintiele, ne-indestulirea. Necesitat le vietii au constr ns pre ómeni s  lucreze in contielegere si s  se ajute imprumutat, caci ómenii sunt avisati dela natura s  tra sca in apropierea celui alt. Limb'a si datinele i-au contopit in societ ti deosebite si cu societ t le deodata s'a format si o musica mai expresiva, mai armoniosa si mai perfecta.

Ca pe primul inventator si asia dic nd parintele musiciei ni-l recomenda Biblia pre Iubal parintele tuturor celor ce c ntau in harfa si organ.

Mai tardi se amintesc c ntarea si music'a impreuna servind spre infrumus tarea serbatorilor diferite, — si atunci a capat t music'a o menire mai inalta, mai nobila cu introducerea la cultul divin.

Music'a servia dela inceput at t spre infrumus tarea serbatorilor casnice, politice sau nationale, c t si la serviciul divin.

Evreii au fost acel popor din vechime, care dovedia semne de vitalitate, de humanitate, de o cultura mai superio r ; prin urmare si art'a musicala er a la d nsii intr'un grad de desvoltare mai inalt. Inca sub Moise music'a servia la celebrarea dieit tii si ac st a a pus'o in legaturi mai str nse cu cultul divin, ordinand ca la aducerea olocaustelor si a sacrificiilor, preotii s  sune din trimb tie.

O forma mai corecta, mai intregit re capat  music'a sub regele David. In timpul imperatiei sale intreb ntia la serbari religiose pana la 4000 de musicianti spre a laud  pre Domnul prin c ntari vocale si instrumentale.

Despre Solomon se scrie in cartea a trei'a a Regilor (IV, 32) c t „el a spus (compus) trei mii de proverbe si canturile lui erau o mia si cinci.”

La un grad mai inalt de perfectiune inse a ajuns music'a la Greci si la Romani. Helenii priviau ac sta arta ca primul si principalul mijloc de educatiune, de unde deducem c t si ei au avut un concept clar despre insemnatatea ei. Filosofia — dice Socrate — nu este dec t punctul culminant al musiciei.

La Helleni servia music'a la diferite serbari, pana ce la Romani ea se restrin ea intr'un cerc mai angust. In deosebi la Romani music'a se usita la servit le militari, av nd ei o deosebita musica militara.

Inca Caius Cervius s'a ingrijit de music'a militara, provedi nd legi nele sale cu un corp musical si cu instrumentele necesarie, cum erau: *Tuba*=tr mb t a, *Buccina*=buciumul, carele se usita si pana adi la rom ni; *Cornu*=cornul si multe alte instrumente de argint si de arama, drepte si curbe.

Music'a grec sca a ajuns la un grad frumos de perfectiune inca pe la anul 1000 n. de Christos sub *Olympos* si *Torpander*, despre carele se dice c t ar fi inventat un mod de cetire cu semne, er' la culmea perfectiunei sale a ajuns sub Pythagora pre la anul

680 n. de Christos, cand *Pindar* a infiintat o scăola unde se practică muzica fisicalo-artificiosa.

Cu scaderea imperiului roman si bizantin inse si muzica a scapatat fără. Sub decursul invasiunilor barbare a pierdut mult din splendoarea sa si abia mai lăurea că radiele unei lumini indepartate.

A sosit inse timpul modern.

Secul present nu e inca terminat si deja i-se atribue mai multe epitetă, precum : secul aburelui, al industriei, al electricității, al luminelor. Si șă nu i-să potă să mai cu drept cuvânt *secul muzicei* ? ! Nici într'un secul muzica n'a luat o desvoltare mai frumoasă decât în acesta. S'ar pară ca isvorile sale sunt secate, si cu toate acestea ea nu și-a dispus ultimul cuvânt în privința perfectiunei sale. Nu se poate preda ce va fi muzica preste 50 sau 100 de ani. Ea se află astăzi inca pre suisul perfectiunei.

Dintre popoarele moderne vedem, că mai multe au pus pre desvoltarea muzicei Italianii si Germanii, dar nu escludem nici pre Francezi.

In general astăzi se deosebesc două scoli, scolă italiana si scolă germană. Scolă italiana e recunoscută de simplă, melodișă, — er cea germană de mai complicată dar obscură.

E drept, că în secul present în muzica italiana s'a cultivat cu preferinția cantului, pe cand în cea germană mai mult studiul armoniei si al instrumentului, care a ajuns la un grad de perfectiune admirabil, — dar cu toate acestea muzica germană n'a intrecut pre cea italiană.

Acăstei două scoli, în ceea ce privesc mai ales armonia, au apucat pre ună si aceeași direcție, intrunite ambele scoli au mers pre ună si aceeași cale aproape pana în timpurile mai noi, cand muzica italiana excela în studiul armoniei, pana ce cea germană mai mult în instrumente.

Italia s'a ilustrat prin un Pergolese, Piccini, Sacchini, Cimarosa, Jomelli, Paisiello si altii, — er Germania prin un Hendel, Haydn, Bach, Glück, Wagner, Mozart si altii, cari împreună cooperând la perfectiunea armoniilor, toti pot fi considerați — afara de Glück — de apartenatorii unei si aceleași scoli.

Asemenea si Franța a reprezentat si reprezinta inca pre bină beleartelor si în special pre bină artei musicale mai multi bărbați ilustri. Amintim pre un Gretry, Boieldieu, Herold, Auber, Francoise de Rimini, Beethoven si multi altii cari, pre băsă practicei ambelor scoli, au format o armonie deosebită, basata pre unele reguli si armonii forte mistice. Parisul a fost si este centrul muzicei franceze, care sta la gradul superlativ al perfectiunei sale si merge treptat cu celealte muzici contemporane.

Se trecem acum Domnilor deputati si stimati șoferi, la Români, la starea muzicei noastre nationale.

Despre muzica noastră natională pana în timpurile mai noi au scris mai mult strainii, cari caletorau prin partile locuite de Români si astfel in de-

cursul petrecerii lor au avut uneori ocazie de a audii execuțându-se si piese nationale române. Dar scrierile lor nu pot fi considerate de originale, nu pot aspira la titlul de studii asupra muzicei noastre nationale, căci bine scim, muzica la Români sta înstrânsă legatura cu datinele, obiceiurile, cu bucuriile si suferințele, cu jocurile si ce-i mai mult, chiar si cu biserică si limbă noastră. Necunoscent strainii deci aceste, scrierile lor numai adeverat nationale românescă nu pot fi, căci nu cuprind alta decât o imitație a impresiunilor produse de ariile, de doinele si de jocurile românescă. Multe cele, ce au scris si potă scrie inca strainii despre muzica noastră, sunt false si neexacte.

Românul este nascut dela natura vioiu, vesel, ospital, glumetiu si-i place a cântă. Este dotat cu dărul de a cuprinde usitor frumusetile beleartelor. Românul e susceptibil si de către audit frunză si ușă si pasarea cântând, — se simte fericit. Dar nici nu se poate presupune altfel despre un popor, caruia cu drept cuvânt i-se dice că e poet din naștere.

Afirmam cu totii că poporul român e este innașt talentul pentru ori care ram al artelor frumoase, toti recunosc că instinctul musical trebuie numerat între aptitudinile nationale ale poporului român. Dovdesc acă este cele nenumerate coruri de plugari, existente în diferite parti locuite de Români, si de către Alecsandri că poet a spus : „Românul e nascut poet,“ — atunci noi că iubitorii beleartelor să dicem că „Românul e nascut artist,“ si de către un alt poet a esclamat „calcă Române plin de mandrie“ — atunci noi esclamam : „Cântă Române plin de mandrie.“

Domnilor deputati si stimati șoferi ! Intre muzica si poesia există o reciprocitate necontestabilă, si daca un popor este dotat cu talentul poetic, atunci nici talentul musical nu-i lipsesc.

De aceste talente se bucura poporul românesc, si potem afirma, că productele musicale, esite din sinul poporului român sunt frumosă. Fără si de valoare insemnata. Dar pre larg, înțelepte acestea muzica noastră natională n'a ajuns în acel grad de perfectiune că să poată fi pusă tocmai într-o linie cu muzica celorlalte popoare. Natiunea nostra pana astăzi n'a produs inca un Haydn, un Bach, un Beethoven, un Wagner. Toate productele musicale căte le avem sunt putină, si la noi nu s'a facut inca pre acest teren progrese mari, dar nu s'a facut, căci nu s'a potut. Poporul român a trait în nisice impregiurări fatale, cari stateau că tot atâta stăvile în fată a curențului cultural si al progresului. Am trait într-o impregiurări in cari mintea si inimă nu se potreau mistică liber, erau incăsiate; artele si științele nu pot respira decât în libertate.

In ceea ce privesc timpurile mai recente, trebuie să constatăm cu bucurie, că si pre terenul musical facem progrese salutare. Noi Români pana în diezenele mai ultime am avut să ostenim mult pana ni-am format o

limba literara. Acest'a este primul proces de desvoltare, si acum dupa-ce avem o limba atat de frumosa, dupa-ce am trecut preste puntea renascerei limbei romanești, cu usiorintia vom poté forma o musica frumosa, cu ostenele mai putiene vom poté trece si preste puntea renascerei artei musicale.

Primele dispozitii in acésta privintia s'au facut in România, cand in anul 1860 sub domni'a printului Cuza s'a infiintat in Iasi o scola de musica si declamatiune, ér la anul 1864 si in Bucuresci.

Astfelui s'a inceput cultivarea musicei nóstre nationale mai intaiu in România. Guvernul român din ce in ce s'a interesat tot mai mult de starea musicei nationale, si mai tardi a aplicat la tote liceele si gimnaziile cete un profesor de musica. A ascurat esistinta celor döue locuinte ale muselor, si guvernul se ingrijesce mult de cultivarea artificisa a musicei nationale.

Astazi avem mai multi artisti si componisti, cari déca si nu i-am poté pune pe un nivel cu Haydn, Mozart, Beethoven, — dar cel putien meritul renascerii musicei nóstre nationale este al lor. Componistii nostri au avut sè intimpine multe dificultati la inceput, si óre nu tot inceputul este greu ? !

Piese de musicale ale lui Stefanescu si ale lui Ventura nimenui nu-i vor displacé. — Doinete si cântecele atat de duiose si sentimentale ale lui Flechtenmacher farmeca o lume. Valsurile si mazurcele lui Porumbescu si Ivanovici te fac se salti pana in diori de diua. Melodile populare ale lui Berdescu, scalda pre flacaii nostri de tierani in siriole de sudori, apei pielele bisericesti ale distinsului nostru componist bisericesc Gavril Musicescu nu ne umple inimele si gândurile de un spirit evlavios si plin de pietate ? ! O, aceste tote sunt frumose si ni predic o musica frumosa in viitoriu, ni asigura succesul splendid ce-l vor secerá chematii din natiunea româna atunci, cand vor tinde sè dee musicei nóstre nationale un avent mai inalt, cand se vor nisuí sè inaltie music'a nóstra la gradul la care stau si celealte musici sorori.

Sè lucrám, sè sperám, sè ne ajutám, caci si Dumnedieu santul e cu noi !

Resunetulu

pronunciatu de deputatulu sinodalu Ioanu P. Desseanu, cu ocasiunea festivitatii arangiate de institutulu pedagogico-teologicu din Arad, la 20. Aprile a. c.

Onorabila Directiune a seminariului !

Onorat Corp profesional preparandial-teologic !

Dupa-ce acésta festivitate ati binevoit a o adresá in onórea deputatilor sinodului nostru episcopal, — eu ca unul dintre acesti deputati, despre a caror'a consențiement sum convins, me tien detoriu nainte de tote a Ve declará recunoscintia si multiamit'a nóstra pentru acésta distinctiune frumosa.

Esperintia nóstra de la acésta ocasiune, ni-a umplut inimele de bucuria. Am vediut din celebrele

discursuri ale Domnilor profesori, că corpul didactic al acestui institut, in cultura si cualificatiune scientifica stă la inaltinea recerintielor moderne. Am vediut din productiunile tinerimei studiouse preparandial-teologice progresele eminente in sciintia, literatura si arte. Am vediut, că acest institut seminarial, redicat spre a serví de un gigantic stâlp luminatoriu, corespunde asteptarilor nóstre.

Fiti convinsi Domnilor, că sinódele nóstre totdeun'a vor fi cu deosebita ingrigire pentru inflorirea acestui institut, care e destinat a propagá si respandá lumin'a culturei adeverate intre poporul român ortodox, prin preoti si invetiatori bine educati si cualificati.

Sinódele nóstre si in trecut continuu au dorit si nesuit a fondá asemene institute de cultura nationala si confessionala; si daca dorintia lor pana aci nu s'a implinit, a fost caus'a, că au lipsit o mâna tare, carea sè intrunescă poterea creditiosilor, si sè prefaca ide'a in fapta. De loc ince ce Ilustritatea Sa Episcopul nostru diecesan, Domnul Ioan Metian, a luat conducerea causei in manile sale energiose, apeland la zelul poporului seu creditios, ca prin un farmec s'a redicat acest imposant templu de cultura, care dovedește lumei, că românul voește cultur'a sa nationala si confessională. Sè esprimă Domnilor, felicitările nóstre Ilustratitii Sale Dului Episcopu Ioan Metian Sè traësca ! ! ! (Tota adunarea erumpé in resunete insuflite de sè traësca !)

Dar sinódele nóstre sub conducerea prudenta si zelosa a capului nostru diecesan, se vor nesui si pe viitoriu, nu numai a sustiené, ci si a desvoltá si a completá acest institut si cu acele despartiaminte si facultati de invetiament ce astazi i lipsesc, — pentruca o adeverata si corespundiatore cultura, numai prin institute confessionale e possibila.

Religi'a se nasce cu omul, si e nedespartibila de natur'a omenescă. Ori unde pe fati'a pamentului, tote fintiele, chiar si ómenii aflati in cea mai adénca selbatacia au avut si au idei'a divinitatii, deosebindu-se intre sine numai in form'a imaginarei. Fiind dara religiunea idei'a divinitatii, éra cultur'a nefind alta decât gravitatiunea ómenimii catra perfectiune adeca catra divinitate, — din aceste urmeza de sine acea consecintia logica neresturnabila, că ori ce cultura, propagata cu delaturarea spiritului religios in institute fara confessiune, nu poate corespunde naturei omenesci, si nu poate ave resultatele unei culture perfecte. —

Nu mult timp au trecut de atunci, de cand s'au inaugurat in multe parti si locuri ale lumii teori'a si pracs'a invetiamentului in institute fara confessiune, si éta Domnilor ce resultat vedem ? Vedem nihilismul, socialismul, anarchismul, ateismul si materialismul cu cele mai triste consecintie ale decadintiei moralului omenesc !

Deci cu atât mai mare trebuie să fie bucuria nostra, cand institutul serbatorit de catre noi astăzi, este un institut de cultura national-confessional.

Primiti Domnule director și Domnilor profesori recunoscintia nostra! Traiti multi fericiti ani! Împreună cu întrările tinerime studiosa! (din partea publicului urmăză urări generale de să trăiescă!)

D i v e r s e .

* **Consistoriul plenar aradanu**, intrunitu în siedintă, tinența Martia trecuta, pre bas'a alegerii și respective candidării, efectuite în sinodulu protopresviteral al tractului Lipovei tinența la 19 Aprile a.c. a denumit de protopresviteru alu numitului tractu pre parintele Voicu Hamsea, parochu in Fiscut. Felicităm pre noulu protopresviteru!

* **O scola noua.** Precum aflămu din o corespondentia, carea ni-se tramite din părțile Beliului, comunele Agrisiu, Comanesci și Botfeiu din protopresviteratul Beliului, fiind nesce comune mici, și nepotendu sustine un'a căte un'a scola propria, la starintia preotului nostru Nicolau Stanu din Agrisiu au cumperatu o casa spatiosa, corespondietoria pentru scola, și au ridicat salariului inventariului la sum'a de 300 fl. Felicităm pre parintele Nicolau Stanu și pre creditiosii, cari l'au ajutat la invenția acestei scole.

* **Donatiune pre seam'a bisericei.** Aflămu cu placere din o corespondentia, ce primim din părțile Belintilului, ca confratele nostru Nicolau Gheju (Litia) din Rachita, pre carele l'a daruitu Ddieu cu o avere frumosă, și pre carele avemu norocire a-lu cunoscere și în persoana, a promis în o siedintă a comitetului parochialu, tinența în dilele trecute, sub presidiului pré onoratului domnului protopresviteru alu Belintilului Georgiu Cratiunescu, ca va dăru pre seam'a bisericei edificande acolo sum'a de 1000 fl. adeca un'a mii fiorini val. austriaca.

Felicităm pre confratele nostru Nicolau Gheju (Litia) pentru acestu frumosu daru, și rogăm pre Ddieu, că se-lu tienă intru multi fericiti ani, și exemplulu celu bunu se fia urmatu de toti creditiosii nostri, că astfelu biserica și scolele noastre se potă înainta intru premarirea lui Ddieu și ridicarea neamului nostru romanesco.

† **Necrologu.** Din o corespondentia, pre carea o primim din protopresviteratul Banat-Comlosului aflămu, ca venerabilulu parinte Teodor Tempea, parochu emeritu in Toraculu mare a induratu o grea lovitura a sortii. Joi în a 3 săptamana dupa serbatorile Inviării Domnului soci'a sa Maria, dupace a fost-impartesita cu santele taine, si-a datu sufletulu in manile Creatorului in anulu 77 alu etatii si anulu 58 alu fericitei sale casatorii. Reposat'a a fost o femeia, carea se distingea prin frumosă virtuti, si prin o deosebita ingrijire de crescerea filorui sei. Pre reposat'a o deplange neconsolabilulu ei sociu, parochulu emeritu Teodor Tempea, mai departe fii sei: Iosif, parochu si profesoru in Lugosiu, Paul, parochu in Toracu si vicariu protopresviteral alu Banat-Comlosului, si fiicele sale Eva, Ecaterina, Ana si Iulian'a, precum si numeroasele rudenii si cunoscuti.

Rogandu pre Dumnedie, că se asizeze sufletulu reposatei cu dreptii, cari din veacu bine i-au placutu lui, — ne esprimăm totu de odata condoliintia catre onorabil'a familia Tempea, remasa in doliu, si-i dicem: ca Ddieu se o consoleze in facia acestei perderi!

* **Socotile fundatiunei Zsig'a din Oradea mare.** Conform unei dispusestiuni a acestei fundatiuni

pudicăm in cele ce urură socotile pre anulu 1884/5, respective decisulu venerabilului consistoriu din Aradu, prin carele se apróba ratiociniul de pre numitulu anu:

Luandu-se sub revisiune si pertractare ratiociniul si inventariulu fundatiunei scol. „Zsiga“ pe anulu scol. 1884/5 (dela 1 Aug. 1884 pana la 31 Iuliu 1885) compusu de manipulantele Nicolau Zigre, revedintu prin senatul acestei fundatiuni in 5/17 Apr. 1886 sub Nr. 1, si prin consistoriulu Oradii mari substernutu cu raportulu din 4/16 Apr. a. c. Nr. 329 spre suprarevisiune, consistoriulu a adusu urmatorulu decisu:

A) Venitulu consegnatul prin manipulantele in sum'a de 4511 fl. 59 cr. nu cuprinde in sine interesele de 5% computate dela 1 Aug. 1884 pana la 31 Iuliu dupa capitalulu de 2034 fl. 33 cr. depusu in cass'a parsimoniala de Oradea mare pe langa libelulu Nr. 3676. Deci acele interese ce facu 101 fl. 72 cr. adaugandu-se la sum'a de 454 fl. 59 cr. totu venitulu efectivu se prezinta in suma rectificata de 4613fl. 31cr. spesele 3693fl. 38cr.

si asia remane in cassa restu de 919fl. 93cr. care suma e a se luă in perceptiunea anului scol. 1885/6 ca remanentia de cassa din anulu 1884/5 si anume: in bani gata 818fl. 21cr. in libelu 101fl. 72cr.

B) Valoarea intregei averi fundationale specificate in inventariulu rectificatul si adusu in consonantia cu bilantul ratiociniului din acelasi anu 1884/5 face la olalta 53,584fl. 75cr.

ce se acopere cu:

1. Cas'a din piati'a Sant. Ladislau in valoare de 50,000fl. —cr.
2. Libelulu cassei parsimoniale Nr. 3676. 2,034fl. 33cr.
3. Interese de 5% dupa acest capitalulu computate dela 1 Aug. 1884 pana la 31 Iuliu 1885 nereditate si asia capitalisate 101fl. 72cr.
4. Libelulu cassei parsimonialu Nr. 2654. 330fl. 49cr.
5. Valoarea mobiliarelor din alumneu 300fl. —cr.
6. Bani gata remasi la 31 Iuliu 1885 si la manipulare 818fl. 21cr.

Sum'a 53,584fl. 75cr. adeca cinci-dieci si trei mii, cinci sute optu-dieci si patru floreni 75 cr.

Deci ratiociniul si inventariulu, estmodu rectificate se apróba si provediute cu clausul'a aprobarii cu toate anexele din preuna se restituesc sub %. pentru ulterior'a dispositiune.

Aradu din siedintă consistoriala tinența in 5/17 Maiu 1886. Ignatiu Pap, secret. consist.

C o n c u r s e .

Pe bas'a ordinatiunei Vener. Senatul scolaru din 1. Maiu a. c. nr. 1377, se escrize concursu pe statiunea inventariésca din Fadimacu, cu care sunt impreunate următoarele dotatiuni: in bani gata 94 fl. 50 cr. Scripturistic'a 10 fl. Conferinti'a 12 fl. Pentru clisa 30 fl. Pentru sare 7 fl. 20 cr. Lumina 6 fl. In naturale 16 metri grâu, 24 metri cucuruzu, 10 stangeni de lemn, din care se vă incalză si scol'a, 3 jugere pentru aratoriu, localitate libera, cu grădina de 1200 si 1/4 jugeru afara.

Doritorii de a cuprinde aceasta statiune au a-si substerne recursele in două exemplare, pe langa presentarea in vre-o Dumineca seu serbatore in biserica de acolo, sub-

scrișului per Balincz in Leocusesci, comit. Carasiu-Severinu pana in preser'a alegerii, care va fi in 13. Iulie st. v. a. c.

Fadimacu, la 21. Maiu 1886.

In contilegere cu Comitetulu parochialu.

Adam Ros'a,
inspectoru de scóle.

Pentru deplinarea statiunei invetiatoresci din Cutiisiu, in tractulu Vascului, conform conclusului consistorialu din Oradea-mare dto 17. Februaru a. c. Nr. 124. Sc. se escrie concursu cu terminu de alegere pe 24. Iuniu v. a. c.

Emolumintele sunt: a) 84 fl. in bani; b) 8 cubule de bucate; c) 6 stangeni de lemn; d) cuartiru cu gradina; si e) venitele cantorali.

Recentii vor avea a-si trimite petitiunile lor pana la terminulu indicat subscrisului protopopu-inspectoru cercualu cu documintele recerute.

Beișiu, in 26. Maiu v. 1886.

In contilegere cu Comitetulu parochialu din Cutiisiu.

Vasiliu Papp, m. p.
protop. Vascului.

Prin decisulu Ven. Consistoriu rom. gr. or. din Arad, dto 20 Martiu a. c. Nr. 797 imbinandu-se postulu preotiescu cu celu invetiatorescu din comun'a bisericésca Grosiu, protopresviteratulu Lipovei, cu acésta se escrie concursu pe acelu postu, cu terminu de alegere pe diu'a de 29 Iuniu st. v. a. c. prè langa urmatorele emoluminte si anume:

1) Un'a sessiune pamentu parochialu estravilanu, constatator din 30 jugere, apoi $\frac{3}{4}$ jugeru pamentu intravilanu, sub Nr. c. 64, asia numitul platiu parochialu.

2) Pre langa stolele usuate, inca biru preotiescu, dela 68 case, cátă jumetate mesura cucuruzu in bómbe, de fiecare casa.

3) Patru jugere pamentu estravilanu, a scólei.

4) Birulu invetiatorescu, totu dela 68 case cátă jumetate mesura cu grezu in bómbe de fiacare casa.

5) Salariu invetiatorescu, in bani gat'a 113 fl. 46 cr.

6) Spese pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl.

7) Pausial scripturisticu 3 fl.

8) Opta orgii de lemn, din care are a-se incaldí si chil'a de invetiamantu.

9) Corteli liberu in edificiulu scólei, si gradina pentru legumi de $\frac{3}{4}$ jugeru sub nr. 11.

Acei' cari dorescu a ocupá acesta postu, sunt avisati recursule loru ale instruí si provedea cu töte documentele prescrise in stat. org. si adresandu-le comitetului parochialu se le substérna Revds. dnu protop. tractualu Ioan Tieranu in B. Lippa, pana la diu'a de alegere, caci cele intrate mai tardiú nu se vor luá in consideratiune, prezentandu-se dupa aceia, pana la diu'a de alegere in veri careva di de dumineca ori serbatore la s. biserică, suze a se face cunoscutu poporului, si spre a-si areta desteritatea sa in cantarea bisericésca si in oratorie.

Grosiu, din sied. com. par. tienuta la 12 Maiu 1886.

Pentru comitetulu parochialu:

Panteleimon Popoviciu, m. p.
presid. com. par.

Cu scirea mea: IOAN TIERANU, m. p. protopresviteru.

Se escrie concursu pentru ocuparea postului invetiatorescu dela scól'a confesionala gr. orientala din comun'a Sinita, ciotulu Aradu, inspectoratulu Siri'a, cu terminu de alegere pre 22. Iuniu (4. Iuliu) 1886.

Emoluminte: 1) Salariu in bani gat'a 150 fl. 2) Optu maji metrice grâu. 3) Optu maji metrice cucuruzu. 4) 10 orgii lemn din care trei sunt pentru scóla. 5) Pentru conferintia 10 fl. 6) Dela inmormentari unde va fi poftitu 50 cr. 7) De scripturistica, curatitulu si incalditulu scólei se va ingrijii comun'a.

Cei ce dorescu a ocupá acestu postu sunt avisati asa suscerno petitiunile lor pana in 20. Iuniu a. c. st. v. inspectorul Giorgiu Popoviciu, in Ménes per Gyorok, dovedind ca sunt romani de religiunea gr. or. ca a prestatu esamenul de cualificaciune si celu de limb'a ungarésca cu calculu bunu, ér déca a servitu deja ca invetiatorescu atestatu de conduită.

Competentii cari vor documentá ca sunt versati in gradinaritu, stuparitu precum si aceia ce vor dovedi ca sunt capaci a instruá cor pe note vor fi preferiti.

Competentii sunt poftiti a-se presentá in vre-o Dumineca seu serbatore in St'a Biserică din Sinita pentru a dovedi desteritatea in canticu si tipicu.

Sinita, la 11/23. Maiu 1886.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu inspectorulu cercualu.

Pentru statiunea invetiatorésca dela a II-a scóla confesionala rom. gr. or. din comun'a bisericésca Seleusiu-Cighirelu, protop. B. Ineului, dieces'a Aradului, cu terminu de alegere pe Marti 3/15 Iuniu a. c.

Emolumintele sunt:

1) In bani gat'a 250 fl.

2) 4 lantie de pamentu si pasiune pentru siese vite.

3) Cuartiru cu gradina si canepiste.

4) 8 orgii lemn de unde are a se incaldí si scól'a.

5) Dela inmormentari mari cu liturgie 1 fl. fara liturgie 60 cr. ér pentru inmormentari mici 40 cr.

6) La tienandele conferintie invetiatoresci diurne si carausie.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sunt avisati recursule loru ale adjustá in intielesulu stat. org. precum si cu testimoniu de limb'a magiara, apoi adresate comitetului parochialu a-le tramite inspect. scol. in Boros-Jenő, si pana la terminulu defiptu a se presentá in biseric'a de acolo, spre a-si areta desteritatea in cantarile bisericesci.

Seleusiu-Cighirelu 5 Maiu 1886.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: IOAN CORNEA, m. p. protop.

Licitatiune minuenda.

Pentru acoperirea turnului bisericescu cu badicu, si biseric'a cu sindila, nu altecum pardosirea ei pe din launtru, repararea si varuirea pe din afara din comun'a Chisineu, conform incuviintarii Ilustritatii Sale Dlui episcopu diecesanu din 2/14. Maiu a. c. Nr. 1466,— se escrie concursu de licitatiune minuenda pe Duminec'a din 15/27. Iuniu a. c. la 10 óre ante meridiane, tienenda in scól'a din locu.

Pretiulu de esclamare este 1881 fl. 60 cr. — Concurentii vor avea a depune vadiulu de 10% cu ocasiunea licitării. — Planurile si conditiunile la acelu lucru, se potu vede la oficiulu parochialu din locu.

Chisineu, la 19. Maiu 1886.

Ioanu Popoviciu, m. p.
preòtu.